

| Titulació         | Tipus | Curs | Semestre |
|-------------------|-------|------|----------|
| 2500893 Logopèdia | OB    | 3    | A        |

### Professor de contacte

Nom: Juan Lorente Guerrero

Correu electrònic: Juan.Lorente@uab.cat

### Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: No

### Equip docent

Ana Maria García Arumi

Marc Pellicer Sarasa

Joan Piña

### Prerequisits

No n'hi ha prerequisits oficials.

És convenient que l'alumne tingui un coneixement precís de l'anatomofisiopatologia, clínica i mètodes diagnòstics tant de l'aparell auditiu (oïda i de les vies auditives centrals), com del \*fonatorio (laringe, faringe, cavitat bucal i fosses nasals). A més d'aquests coneixements és necessari que l'estudiant tingui un coneixement sobre els tractaments medicoquirúrgics que realitzem. Les exploracions especialitzades són competència de l'ORL

### Objectius

L'assignatura **Pràcticum i d'Otorinolaringologia** és anual i s'imparteix en el tercer curs de Grau de Logopeda, formant part de les matèries troncales i obligatòries, amb 6 crèdits.

El grau de Logopèdia té com a finalitat la formació de professionals amb dos perfils principals: el logopeda sòcio comunitari (realitzarà la seva funció en un context social educatiu institucional) i logopeda clínic (realitzarà la seva funció en un àmbit clínic sanitari). El Pràcticum I és clínic. Nosaltres considerem el Pràcticum com un període decisiu en la formació del logopeda, doncs els coneixements adquirits es troben amb l'escenari que formarà part de la seva realitat professional. La finalitat és la d'orientar als alumnes en el seu futur professional, així com crear un espai de reflexió entorn a l'exercici professional i les seves possibilitats.

El Pràcticum I l'orientem tant cap a l'aplicació pràctica dels coneixements teòrics adquirits, com a l'adquisició d'informació, coneixements, competències i habilitats necessàries perquè en el futur es pugui exercir la professió.

Es tracte, per tant, d'una experiència viscuda en contextos reals de treball amb pacients, que es realitza amb la col·laboració d'un professional que fa la seva activitat en un lloc extern a la facultat, sota la tutoria d'un professor.

Així el Pràcticum es dirigeix a estimular i produir l'aprenentatge, del saber fer, voler fer, poder fer i saber ser.

En general el que pretenem amb el Pràcticum és que l'alumne aprengui el rol professional per a poder desenvolupar les funcions del logopeda: prevenció, detecció, avaluació i valoració de les necessitats, aplicació de tècniques reeducatives en les pèrdues auditives i en els trastorns fonatoris segons les necessitats individuals.

Assessorament a la família en cas necessari sobre l'intervenció logopèdica individualitzada.

Col·laboració amb altres professionals i saber interpretar un informe mèdic.

Les exploracions especialitzades són competència de l'ORL.

### **OBJECTIU DE L' ASSIGNATURA:**

L'objectiu fonamental del Pràcticum I és completar la formació dels estudiants en situacions pràctiques donant una formació professional aplicada a l'alumne com a futur logopeda especialista en patologies del llenguatge, deglució i audició, en població infantil i adulta. Aquesta formació té com a objectiu el saber la terminologia que li permeti interaccionar amb eficàcia amb d'altres professionals mèdics o logopedes.

### **Els objectius específics del Pràcticum I són:**

1. Apropiar als alumnes a l'activitat professional amb el fi de posar en pràctica les habilitats i destreses assolides al llarg de la seva formació acadèmica, completant d'aquesta forma la seva formació teòrica.
2. Familiaritzar a l'alumne amb la dinàmica de les relacions personals i professionals en l'entorn de feina.
3. Saber interpretar i analitzar un informe mèdic en pacients amb patologies del llenguatge, deglució i audició. I ser capaç d'elaborar i redactar un informe d'exploracions, diagnòstic, seguiment, finalització i derivació del pacient.
4. Realitzar tasques d'intervenció logopèdica. Programació i realització de les sessions: objectius, recursos, tècniques, mètodes, entrevistes. Saber explicar i argumentar el tractament escollit.
5. Realitzar tasques de investigació dins el camp de la Logopèdia. Saber i aplicar la metodologia científica, analitzar dades, revisar publicacions..

### **Competències**

- Actuar d'acord amb el codi deontològic de la professió: respectar el secret professional, aplicar criteris professionals de finalització i derivació dels tractaments.
- Adaptar-se a situacions noves.
- Assessorar les famílies i l'entorn social dels pacients i afavorir-ne la participació i la col·laboració en el tractament logopèdic.
- Avaluar la pròpia intervenció professional i la dels altres per optimitzar-la.
- Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.
- Demostrar que es coneixen els límits de les pròpies competències i saber identificar si és necessari fer un tractament interdisciplinari.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Dissenyar i dur a terme els tractaments logopèdics, tant individuals com col·lectius, establint objectius i etapes, amb els mètodes, les tècniques i els recursos més eficaços i adequats, i tenint en compte les diferents etapes evolutives de l'ésser humà.
- Dissenyar, implementar i avaluar accions de prevenció dels trastorns de la comunicació i el llenguatge.
- Dur a terme una gestió clínica centrada en el pacient, en l'economia de la salut i en l'ús eficient dels recursos sanitaris, i una gestió eficaç de la documentació clínica amb especial atenció a la confidencialitat.
- Elaborar i redactar informes d'exploració i diagnòstic, seguiment, finalització i derivació.
- "Exercir la professió respectant l'autonomia del pacient i els seus determinants genètics, demogràfics, culturals i econòmics; aplicar els principis de justícia social i comprendre les implicacions ètiques de la salut en un context mundial en transformació."

- Explicar i argumentar el tractament seleccionat.
- Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes.
- Integrar els fonaments biològics (anatomia i fisiologia), psicològics (processos i desenvolupament evolutiu), lingüístics i pedagògics de la intervenció logopèdica en la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals
- Observar i escoltar activament en els diferents processos de la intervenció logopèdica.
- Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.
- Prendre decisions i assumir la responsabilitat de les decisions preses.
- Treballar en equips intradisciplinaris i interdisciplinaris.
- Utilitzar les tècniques i els instruments d'exploració propis de la professió i registrar, sintetitzar i interpretar les dades aportades integrant-les al conjunt de la informació.

## Resultats d'aprenentatge

1. Adaptar-se a situacions noves.
2. Analitzar les opcions de diagnòstic i intervenció disponibles en cada cas i la idoneïtat d'aquestes opcions.
3. Aplicar tractaments logopèdics sota la supervisió d'un tutor.
4. Avaluar la pròpia intervenció professional i la dels altres per optimitzar-la.
5. Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.
6. Demostrar que es respecta el codi ètic de la professió durant les pràctiques professionals.
7. Descriure les característiques del llenguatge, la parla, la veu o la deglució dels pacients, a partir de l'observació d'aquests.
8. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
9. Dissenyar projectes d'intervenció logopèdica.
10. Dur a terme una història clínica que integri les dades relatives a les alteracions estructurals, psicològiques i lingüístiques dels pacients, i a la repercussió d'aquestes alteracions en la seva situació familiar, social i educativa, a fi de planificar la intervenció més apropiada en cada cas.
11. Elaborar i redactar correctament informes d'exploració i diagnòstic, seguiment, finalització i derivació.
12. Emetre judicis sobre la necessitat de sol·licitar la participació d'altres professionals.
13. Establir pautes destinades a prevenir determinades alteracions logopèdiques o a reduir l'impacte negatiu, sobre el llenguatge i la parla, d'algunes situacions (per exemple, dany cerebral, hipoacúsia o entorns psicosocials desfavorables).
14. Establir pautes que permetin assessorar els familiars perquè col·laborin en el tractament.
15. Evitar l'ús de mètodes de diagnòstic i intervenció no indicats.
16. Explicar al pacient tant les característiques del trastorn sofert com les diverses opcions terapèutiques, i respectar la seva opinió sobre aquestes opcions.
17. Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes.
18. Mantenir secreta la identitat dels pacients i no publicar-ne fotografies o altres trets que permetin identificar-los en els informes sobre l'estada en els centres de pràctiques.
19. Observar l'actuació dels professionals del centre i descriure-la en l'informe sobre l'estada en el centre de pràctiques.
20. Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.
21. Participar en les sessions de discussió de casos dels equips de professionals dels centres de pràctiques i emetre judicis sobre els possibles tractaments i l'adequació d'aquests en funció de les característiques del cas.
22. Prendre decisions i assumir la responsabilitat de les decisions preses.
23. Treballar en equips intradisciplinaris i interdisciplinaris.
24. Utilitzar proves diagnòstiques i interpretar-les.

## Continguts

### ON ÉS REALITZARÀ EL PRÀCTICUM?

La realització d'aquest Pràcticum tindrà lloc en 2 centres:

En el Servei de Otorinolaringologia (ORL) de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron,

i en els Centres de Logopèdia concertats amb el Catsalut.

La responsabilitat del Pràcticum és a càrrec del Prof. Dr. Lorente

## Metodologia

El **Pràcticum I d' ORL**-Logopèdia es realitza en el servei d' Otorinolaringologia de l' Hospital Universitari Vall d'Hebrón i en els centres de logopèdia concertats amb el CatSalut que l' Universitat Autònoma de Barcelona ha subscrit en el conveni. En ell s' han definit les característiques de la relació entre l' UAB i el centre que col·labora amb la facultat sota la direcció i supervisió de tutors, un de la Facultat i l' altre del Centre col·laborador.

El Pràcticum I compta amb l' assessorament i direcció de dos tutors:

- Tutor acadèmic, professor nomenat per la Facultat Prof. Dr. Lorente
- Tutor del Centre col·laborador, professional del centre on es realitzen les practiques.

### A.- HOSPITAL GENERAL UNIVERSITARI VALL D'HEBRON

- L' activitat pràctica es realitza tots els dimarts lectius del curs escolar, als matins, d' octubre a maig. Tots els alumnes han d' assistir.

- Cada alumne assisteix durant **dos dies** a l' activitat clínica de les consultes d' ORL de l' Hospital de la Vall d' Hebrón, de 9 a 15hs. **Obligatori anar-hi amb bata.**

- L' assistència és en grups reduïts de 4 alumnes.

Les pràctiques consisteixen en assistir juntament amb el professor a la consulta on s' observa la simptomatologia que refereix o presenta el pacient, el tractament que ha rebut o rebrà segons la clínica. L' alumne estarà present en l' observació directe de tota l' exploració ORL, sempre acompanyada de les explicacions adients per part del professor responsable, insistint en las tècniques que permetin obtenir informació a partir de la realitat sobre tot allò que esdevé la comunicació oral.

- Dades clíniques a través de l' anamnesi i exploració dels òrgans sobre els que esdevé la comunicació oral, coneixements d' anatomia i fisiològics dels òrgans fonoarticularis, amb el fi que el logopeda aprengui a interpretar un informe mèdic.

- La distribució dels alumnes es fa d' acord amb el deganat de la Facultat combinant aquesta assistència amb la resta de pràctiques.

**- NO ES PODRÀ FER CANVIS, NI TAMPOC ES PODRÀ ASSISTIR A LES PRÀCTIQUES HOSPITALÀRIES UN DIA DIFERENT A L' ASSIGNAT DESDE GESTIÓ ACADÈMICA.**

### B. CENTRES DE LOGOPÈDIA CONCERTATS AMB EL CATSALUT.

- Els alumnes es repartiran en els centres d' acord amb la coordinació de logopèdia de la Facultat. Assistiran al centre assignat **TRES SETMANES**. Els alumnes assistiran d' horari de matins de 8 a 14 h i tarda de 14,30 a 20 h. **NO ES PODRÀ FER CANVIS NI TAMPOC ES PODRÀ ASSISTIR A LES PRÀCTIQUES UN DIA DIFERENT A L' ASSIGNAT DESDE GESTIÓ ACADÈMICA.**

- En aquests centres es participarà activament en totes les tasques de diagnòstic i intervenció logopèdica, discutint els casos amb els logopedes supervisat tot pel tutor. **Obligatori anar amb bata.**

**El tutor acadèmic.** El tutor de Pràcticum de la Facultat. Realitza les següents funcions:

1. Assisteix a les reunions informatives i d' organització convocades pel deganat.

2. Contacte amb el Centre col·laborador i s'entrevista amb el tutor professional.
3. Elabora juntament amb el tutor del Centre Col·laborador, el programa d'activitats que realitzarà l'alumne, especificant tasques i competències.
4. Realitza el seguiment de l'estudiant.
5. Es coordina amb el tutor del Centre Col·laborador a través d'entrevistes periòdiques.
6. Respon a les consultes i problemes dels alumnes durant el curs lectiu.
7. Qualifica l'alumne en col·laboració amb el tutor del Centre.

**El tutor professional.** És designat pel Centre col·laborador. Les seves funcions:

1. Col·laborar amb el tutor acadèmic en la planificació d'activitats.
2. Rebre els alumnes i informar-los del funcionament general del centre.
3. Explicar als estudiants les activitats i tasques a realitzar. Així com els objectius que es vol assolir durant la formació.
4. Dirigir i assessorar l'estudiant mentre durin les pràctiques en el Centre.
5. Realitzar el seguiment de l'alumne en col·laboració amb el tutor acadèmic, supervisar l'assistència, actitud, participació i rendiment.

Després d'assignar la plaça amb data, dia i Centre des de gestió acadèmica, no s'autoritzarà, excepte per impossibilitat per part del Centre assignat, el canvi de l'alumne en un altre Centre.

- Iniciar la pràctica en data i condicions pactades.
- Comunicar al seu professor tutor qualsevol problema que afecti el desenvolupament de la pràctica.
- Conèixer i respectar les regles i estructura del funcionament del centre.
- Guardar amb rigor absolut el secret professional.

## Activitats formatives

| Títol                                   | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                                                              |
|-----------------------------------------|-------|------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tipus: Supervisades</b>              |       |      |                                                                                       |
| Tutoria presencial centres de logopèdia | 150   | 6    | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 |

## Avaluació

Donat el caràcter de l'assignatura, és imprescindible l'assistència als centres de pràctiques seleccionats. En l'avaluació de les pràctiques, es tindran en compte diferents aspectes: qualitat del treball final lliurada, valoració del Tutor del Centre Col·laborador valoració del propi Tutor Acadèmic sobre l'implicació de l'alumne o alumna en les diferents sessions de seguiment realitzades al llarg del curs.

L'avaluació de l'alumne amb efectes acadèmics es fa en funció de la:

1. Treball realitzada per l'estudiant
2. Valoració de l'estudiant realitzada pel tutor professional

1. Treball de casos clínic realitzat per l'estudiant:

Una de les competències i habilitats importants per a un professional de la Logopèdia és la capacitat

d'elaborar adequadament i amb qualitat informes i documents de treball, per als pacients, professionals o altres destinataris. El Pràcticum és una excel·lent oportunitat perquè l'alumne exerciti aquestes habilitats i competències i aprengui a elaborar un informe, precís, compressiu i sistemàtic. Així tots els alumnes han de desenvolupar un treball on elaboraran informes mitjançant els quals poden comunicar les troballes clíniques d'interès des del punt de vista logoèdic i expressar el seu judici sobre els casos que els indica el professor, l'objectiu serà valorar si han assimilat el contingut del Pràcticum, i veure la capacitat d'anàlisi i síntesi de la informació rebuda. Això els serà de gran ajuda para en el seu futur professional, ja que els permetrà desenvolupar i adquirir coneixements científics i humans que li facilitarà la relació amb el pacient i els altres professionals que tractem als pacients amb trastorns de la veu, la parla i l'audició.

El treball ha de ser presentada al Tutor Acadèmic en els terminis que ell estableixi a l'Hospital Universitari Vall d'Hebron. Representarà el 25% de la nota de l'assignatura

2. Valoració de l'estudiant realitzada pel tutor professional:

Emetre una valoració de cada alumne, sobre la predisposició, interès i rendiment de l'alumne o alumna, que serà considerat en la qualificació del Pràcticum per part del tutor acadèmic.

Representarà el 75% de la nota de l'assignatura. L'assistència a totes les pràctiques serà obligatòria.

**Nota final de l'assignatura:** estarà conformada per la següent fórmula: Treball casos clínics equival al 25% + Valoració tutor professional suposa el 75% de la nota final.

**Estudiant avaluable:** quan el/estudiant compleix els requisits per tenir una valoració del tutor professional (pes en la nota del 75%)

**Superació de l'assignatura:** quan l'estudiant s'ha presentat a totes les proves obtenint una puntuació mínima de 5.

**Prova de reavaluació:** per a els/les estudiants que no han superat l'assignatura però tenen una nota que com a mínim sigui de 4. En cada cas s'establirà el procés de reavaluació.

## Activitats d'avaluació

| Títol                                                        | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                                     |
|--------------------------------------------------------------|-----|-------|------|--------------------------------------------------------------|
| Trabajo a partir de la práctica clínica                      | 25% | 0     | 0    | 1, 2, 3, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 24 |
| Valoración del estudiante realizada por el tutor profesional | 75% | 0     | 0    | 3, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 18, 21, 23                    |

## Bibliografia

1. Le Huche F, Allali A. La voz Tomo (1,2,3, 4). Ed. Massón. Barcelona 2004
2. Cobeta, I. - Nuñez, F. - Fernández, S. Patología de la Voz. Editorial: Marge Books 2014
3. Ramírez C. Manual de Otorrinolaringología, Ed. McGrawHill. Madrid 2008
4. Nuñez F., Maldonado, Suárez C. Cuidados y rehabilitación del paciente traqueotomizado. Servicio de publicaciones Universidad de Oviedo. 2000
5. Puyuelo M. Casos Clínicos en logopedia. Ed. Massón 1997
6. Casado J. C. La evaluación clínica de la voz. Fundamentos médicos y logopédicos. Ed. Aljibe. Malaga 2002.

7. Menaldi J. La Voz Patológica. Ed. Panamericana 2002
8. Suárez A. Martínez J.D., Moreno J.M, García ME. Trastornos de la voz. Estudio de casos. Ed. EOS 2003.
9. Bleeckk. Disfagia: Evaluación y reeducación de los trastornos de la deglución. Ed. McGrawHill 2004.
10. Jaume G, Tomas M. Manejo de la disfagia y aspiración. Ed. Ergon 2007
11. Navarro S., Navarro F., Romero P. Voz: Trastornos y rehabilitación. Ed. CEP 2007
12. Casado J. C. Pérez A. Trastornos de la voz: Del diagnóstico al tratamiento. Ed. Aljibe. Malaga 2009.
13. Perello J. Trastornos del habla. Ed. Masson 2005.
14. Calais-Germain, B. - Germain, F. Anatomía para la voz. entender y mejorar la dinámica del aparato vocal. Editorial: La liebre de marzo 2014.
15. Guía práctica para la elaboración de informes logopédicos. Mendizábal, N. - Santiago, R. - Jimeno, N. - García, N. - Díaz-Empanza, M. Editorial: Medica Panamericana . 2013
16. Patología de la voz. I Cobeta, F. Nuñez, S Fernández. Ponencia Oficial de la SEORL PCF Ed. Marge Méica Books 2014